

Глава 4. Перші місяці життя

(Від народження до семи-восьми місяців)

По-перше, протягом цього року малюк змінюється більш швидше, ніж в будь-який інший рік свого життя. По-друге, тут, непомітно для дорослих, закладаються основи тих дуже багатьох форм і способів поведінки, які ми нерідко схильні відносити до «уродженням» властивостями характеру: життєрадісності і похмурості, привітливості і замкнутості, допитливості і інтелектуальної пасивності, готовності любити і спраги бути коханим ...

Завдання віку

Згадаймо, що завдання віку - це ті вміння і спроможності, які повинні бути сформовані у дитини до кінця певного вікового етапу. При цьому чим більш ранній вік ми беремо, тим більшою мірою його завдання і шляхи їх вирішення обумовлені вродженою програмою розвитку. А завдання батьків полягає не в тому, щоб змінити цю програму, але в тому, щоб створити якомога більш благоприємні умови для її здійснення. Особливо це відноситься до найперших тижнями та місяцями життя дитини. Можна виділити щонайменше п'ять великих психологічних завдань, які повинні вирішуватися на протязі самих перших місяців життя малюка.

- ❖ По-перше, якщо ми хочемо спрямувати розвиток малюка по найбільш сприятливому шляху, бажано, щоб з самого початку він перебував у стані загального емоційного благополуччя.
- ❖ По-друге, у проміжку приблизно від двох до чотирьох з половиною місяців маляті належить навчитися безпосередньому спілкуванню з мамою та іншими близькими людьми.
- ❖ По-третє, до кінця першого року у малюка повинна скластися емоційна прив'язаність до матері або заміняючому її людині (див. розділ «Перші відносини з оточуючими людьми», с. 270-274).
- ❖ По-четверте, починаючи з самих перших днів маляті треба освоювати безліч рухів і дій і почати процес активного дослідження і пізнання світу. Про це ми будемо говорити в розділі «Розвиток пізнавальної та рухової активності і дій з предметами» (с. 274-280).
- ❖ Нарешті, по-п'яте, маляті належить придбати перші звички. І в тому числі - звикнути до певного режиму дня (див. розділи «Розпорядок дня та впорядкованість світу», с. 255-257; «Перші звички», с. 265-270).

Потреба в любові і спілкуванні Малюк народився.

Що йому потрібно для того, щоб успішно розвиватися і оволодіти всіма людськими здібностями? Зрозуміло, він має потребу в тому, щоб дорослі доглядали за ним - годували, поїли, мили, переодягали і так далі. Але, виявляється, одного цього мало. Крім догляду, навіть самого кращого, малюк з самого народження має потребу в тому, щоб його любили, щоб його пестили, щоб з ним розмовляли. Ранні «емоційні моделі світу» та їхні наслідки Людина сприймає світ за допомогою певних моделей, або базових уявлень. Базові уявлення про світ починають формуватися з самих перших днів і тижнів життя немовляти і спочатку носять суто емоційний характер.

Емоційне переживання світу

У періоди неспання немовля, яке на вигляд ні чим не зайнятий, дуже активно вбирає враження. Взагалі маленька дитина дуже сприйнятлива емоційно. Але він сприймає світ трохи інакше, ніж ми. У первісній емоційної моделі світу можна виділити принаймні три «виміру»:

1) загальну позитивну або негативну напруженість (яка визначається тим, чи відчуває малюк багато чи мало позитивних емоцій любові, ласки, уваги, радості);

2) наявність або відсутність сильних страхів або інших сильних негативних емоцій;

3) надійність і стійкість світу або ж його неупорядкованість. Загальне позитивне або негативне сприйняття світу залежно від того, які емоційні переживання переважають у перші тижні і місяці життя малюка, в нього складається позитивна чи негативна емоційна модель світу, яка потім може визначати його світосприймання протягом багатьох років життя. Від чого ще залежить емоційне благополуччя малюка? Перш за все, від емоційного стану матері та її відносини до малюка, від фізичного комфорту (тепло, сухо, зручно, нічого не болить, відсутність занадто гучних звуків або занадто яскравого світла), від успішності вгамування голоду (коли з'являється впевненість у тому, що неприємне відчуття голоду переборно, і коли немає важких відчуттів, викликаних переїданням), від позитивних переживань, що викликаються пізнавальною активністю. Можна виділити щонайменше два доречового шару узагальнення: безпосереднє емоційне спілкування, яке складається в перші місяці життя, і надбудовується над ним експресивно-знакове спілкування - вираз суб'єктивних. Що таке безпосереднє емоційне спілкування Найбільш ранній шар спілкування - це безпосереднє емоційне спілкування. Безпосереднім воно називається тому, що відбувається без посередництва мови або будь-яких доречового знаків (наприклад, жестів). Про виникнення безпосереднього емоційного спілкування можна говорити, коли у немовляти з'являється соціальна - тобто адресована іншій людині - посмішка, коли він починає видавати голосом звуки і підтримувати достатньо тривалий контакт очима з іншою людиною, починає тягнутися ручками і всім тілом до спілкується з ним дорослому. Взяті всі разом, ці прояви отримали назву «комплексу поживлення».

Перші звички

Немовля починає вчитися практично з самого народження, і дуже швидко у нього виникають перші звички. Вище ми вже говорили про важливість виникнення у малюка звички їсти і засинати в певний час. Тепер варто завантажити кілька слів про деяких інших можливих звичках цього періоду, корисних і шкідливих. «Розпещеність» Молодих мам нерідко дорікають у тому, що вони балують Своїх дітей - перш за все тим, що «занадто часто» беруть Їх на руки. У самому справі, чи треба постійно брати дитину на руки? Де та межа, що відокремлює вираження любові і ніжності Чим би дитя не тішилося ..? Починаючи принаймні з чотирьох-п'яти місяців малюк відчуває задоволення при досягненні будь-якого доступного йому ефекту - наприклад, коли він викидає іграшки з ліжечка або манежу, а мама або хтось інший їх підбираючи і дає йому, причому він може віддаватися цьому заняттю годинами.

Перші відносини з оточуючими людьми

Емоційна прихильність до матері. До кінця першого року у малюка, що росте в сприятливій сімейній ситуації, складається емоційна прив'язаність до матері або заміняючому її людині. Емоційна прихильність виражається в прагненні ма лиша бути поруч з матір'ю, в радості при її появі і небажанні з нею розлучатися. Якими можуть бути перші стосунки Перший тип відносин: шоііональная прихильність і готовність слухатися.

Якщо мама зацікавлена в малюку, з радістю спілкується з ним і при цьому м'яко зупиняє його, коли він намагається робити щось небезпечно чи неприємне друїй людині, то до семи-восьми місяців в нього складається емоційна прив'язаність до матері

Другий тип відносин: обожнювання малюка. Мама з радістю спілкується з малюком, обожнює його і у всьому йому потакає Тут теж виникає емоційна прив'язаність до матері, але зазвичай вона ускладнюється негативними наслідками двох типів.

По-перше, малюк звикає, що всі його бажання виконуються, і в більш старшому віці бурхливо реагує на спроби його обмежити .. Третій тип відносин: строгість. Мама або її чоловік виходить з того, що з дитиною треба спылкуватися досить строго і раціонально, з самого раннього віку привчаючи його до певних норм і Розвиток пізнавальної та рухової активності і дій з предметами.

Розвиток пізнавальної активності.

З чого починається розвиток допитливості і пізнання світу? Розвиток маніпулятивних дій з предметами Для розвитку малюка важливо, щоб він вчасно, не пізніше п'яти-шести місяців, навчився захоплювати предмет в ручку і маніпулювати з ним, тобто вертати його в руках, обмацувати і витягувати таяться в ньому ефекти (наприклад, звук похованням – мушки або пищалки, рух різнокольорових кульок в прозорій іграшці і так далі). Отже, по-перше, іграшки для малюка не повинні бути занадто складними, інакше кажучи, не варто забігати наперед і купувати іграшки, призначені для більш старших дітей. По-друге, важливо не просто купувати малюкові іграшки, а обігрувати їх: показувати їх дитині, говорити про них і демонструвати, як можна ними грати. Ігри для найменших Іграшки. Існує безліч іграшок, в яких «вже закладені» певні дії. До них відносяться різноманітні брязкальця, пищалки, пірамідки, гумові іграшки, м'які іграшки та багато інших. Купивши малюкові таку іграшку, її обов'язково треба «обіграти»: погремить брязкальцем, розібрати і зібрати пірамідку, погладити пу шість зайчика, показати, як катаються бусинки усередині прозорі кільця, і так далі.

До семи-восьми місяців, коли малюк вже може довго грати сидячи і добре вміє маніпулювати предметами, можна дарувати йому пірамідки, прості збірно-розбірні іграшки (складаються не більш ніж з трьох-п'яти деталей)

«Ігри з відчуттями»

Крім ігор з іграшками, є ще кілька ігор, які приносять малюкові багато задоволення - і не вимагають ніяких витрат. Ігри з папером - вручите малюкові чистий аркуш паперу і нехай він робить з ним все, що хоче (тільки стежте за тим, щоб він його не з'їв). Він може м'яти його, рвати на шматочки, шарудіти їм - в звичайному аркуші таїться цілий світ захоплюючих відчуттів. В іншій раз ви можете дати йому кольорову або цигарковий папір і так далі. Кілька слів про розвиток рухової активності Рухове розвиток немовляти дуже докладно, по місяцям, описано в багатьох книгах. Там же докладно описано і

те, яка гімнастика потрібна малюку. Тому зупинимося тут лише на кількох значущих чисто психологічних моментах. Важливість допомоги дорослого з одного боку, малюкові притаманне, якщо можна так сказати, вроджене прагнення до розвитку: у міру дозрівання його біологічних можливостей у нього з'являється прагнення дістати привернув його увагу предмет, дотягнутися до нього, прагнення до самостійного пересування.

Критерії благополучного розвитку малюка в період від народження до 7-8 місяців.

Розвиток безпосереднього емоційного спілкування

- Починаючи приблизно з двох місяців маля реагує радістю і загальним похваленням на наближення матері або іншого близького дорослого.
- Починаючи приблизно з двох місяців маляті подобається обмінюватися поглядами, посмішками і голосовими реакціями з мамою та іншими близькими дорослими.
- Малюк любить видавати голосом різні звуки (починаючи з двох-трьох місяців). Розвиток пізнавальної та ігрової активності
- Приблизно до кінця періоду у малюка з'являється явна емоційна прив'язаність до матері або заміняючому її близькому дорослому.

Нормальний фізичний розвиток

- З кожним місяцем малюк поступово зростає і прибавляє у вазі.
- У вас немає серйозних проблем з годуванням малюка.
- У малюка немає серйозних захворювань.
- На шостому-сьомому місяці у малюка прорізується перший зуб (але в деяких дітей перший зуб прорізується тільки до дванадцяти місяців).

Нормальне руховий розвиток

- З кожним місяцем малюк освоює все нові вміння.

- Вже на першій або на другому тижні життя він повертає голівку, а потім вчиться її піднімати.
- Приблизно до трьох місяців малюк навчається, лежачи на животику і спираючись на лікті, відривати груди від ліжечка, перевертатися зі спинки на животик і назад, перекочуватися від одного краю ліжечка до іншого.
- Приблизно до шести місяців маля навчається сидіти.
- Починаючи з п'яти-шести місяців малюк вміє хапати предмет і маніпулювати ним.
- З семи-восьми місяців малюк починає повзати (однаково є діти, які пропускають цю стадію і відразу вчаться ходити).
- З семи-восьми місяців (але іноді лише з дев'яти-десяти) маля починає вставати в ліжечку або манежі.